

Hahku-hanketoiminnan koontia

Nuorten Hahmola -hankkeen
loppuseminaari 26.11.2024
Hankevastaava Suvi Ylönen
Niilo Mäki Instituutti

Mihin hahmottamista tarvitaan?

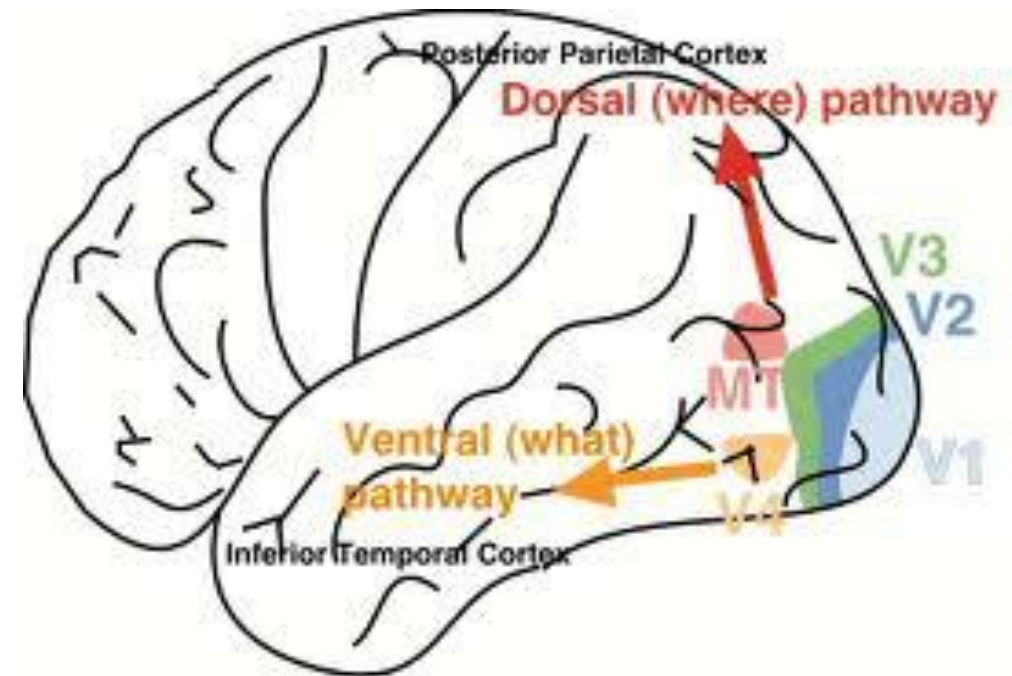
- Hahmottamisen taidot ovat olennaisia päivittäisessä elämässämme.
- Ympäröivän maailman ymmärtäminen ja siinä toimiminen vaativat erilaisia näönvaraisia ja avaruudellisia hahmottamisen taitoja.
- Hahmotuskyky on mahdollistanut ihmisen selviytymisen ympäristössään kautta evoluution.
- Erityisen tärkeää hahmotuskyky on moderneissa teknologisesti orientoituneissa yhteiskunnissa, joissa hyvä hahmotuskyky liitetään monin osin elämässä menestymiseen.
- Hyvä hahmotuskyky ennustaa esimerkiksi menestystä opiskeluissa ja työelämässä, erityisesti teknisillä aloilla (ns. STEM-aineet).

Visuo-spatiaaliset hahmotusvaikeudet

- Kattokäsite vaikeuksille, jotka johtuvat aivojen poikkeuksellisesta tavasta käsitellä näönvaraista ja tilallista informaatiota ("mikä/mitä" ja "missä" -reitit)
- Kuvaa hahmottamiseen liittyviä vaikeuksia, joilla on eri tavoin merkitystä oppijoiden tiedonkäsittelyyn ja toimintakykyyn.
- Ei virallinen diagnoosi
- Hahmotusvaikeuksia arviolta n. 4 prosentilla ikäluokasta
- Taustalla arviolta 20% oppimisvaikeuksista
- Voi esiintyä erillisinä tai päällekkäistyä muiden oppimisvaikeuksien kanssa, mm. motorisen oppimisen vaikeuden, matematiikan oppimisvaikeuksien ja tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen pulmien kanssa

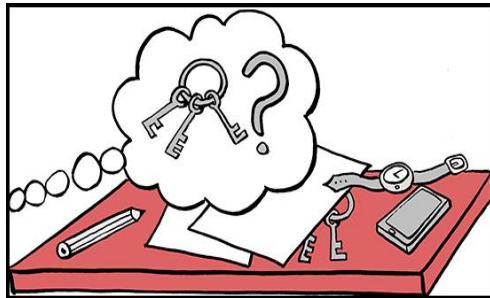

Hahmottamisen toiminnallista jaottelua

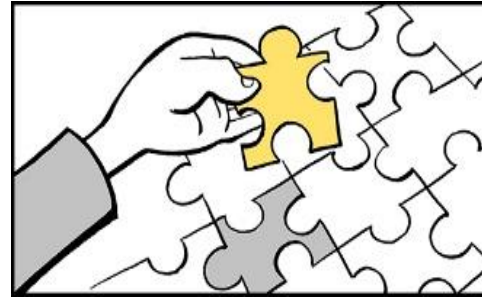
Staattinen

*Dynaaminen sijaintien
suhde*

*Yksi tarkasteltava
kohde kerrallaan*

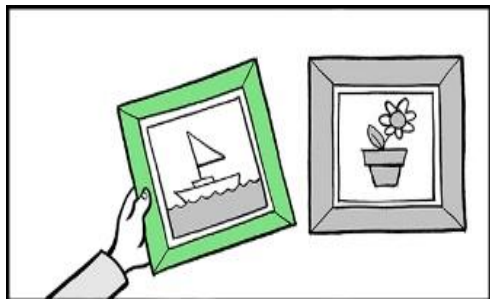

LÖYDÄ JA TUNNISTA

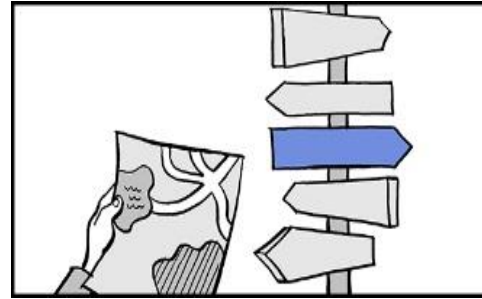

MUOKKAA JA KOKOA

*Useamman samaan
aikaan tarkasteltavan
kohteen välinen suhde*

SIIJOITA JA SUHTEUTA

LIIKU JA SUUNNISTA

*Hahmotusvaikeuksilla
tarkoitetaan sellaisia
ajattelutoimintojen vaikeuksia,
joissa aistihavainnosta ei pystytä
muodostamaan kohteen
tunnistamisen, käsittelyn tai
asioiden välisten sijainti-,
etäisyys- tai liikesuhteiden
ymmärtämisen kannalta
mielekäästä, toimintaa tukevaa
mielikuvaa.*

Nuorten hahmotusvaikeudet

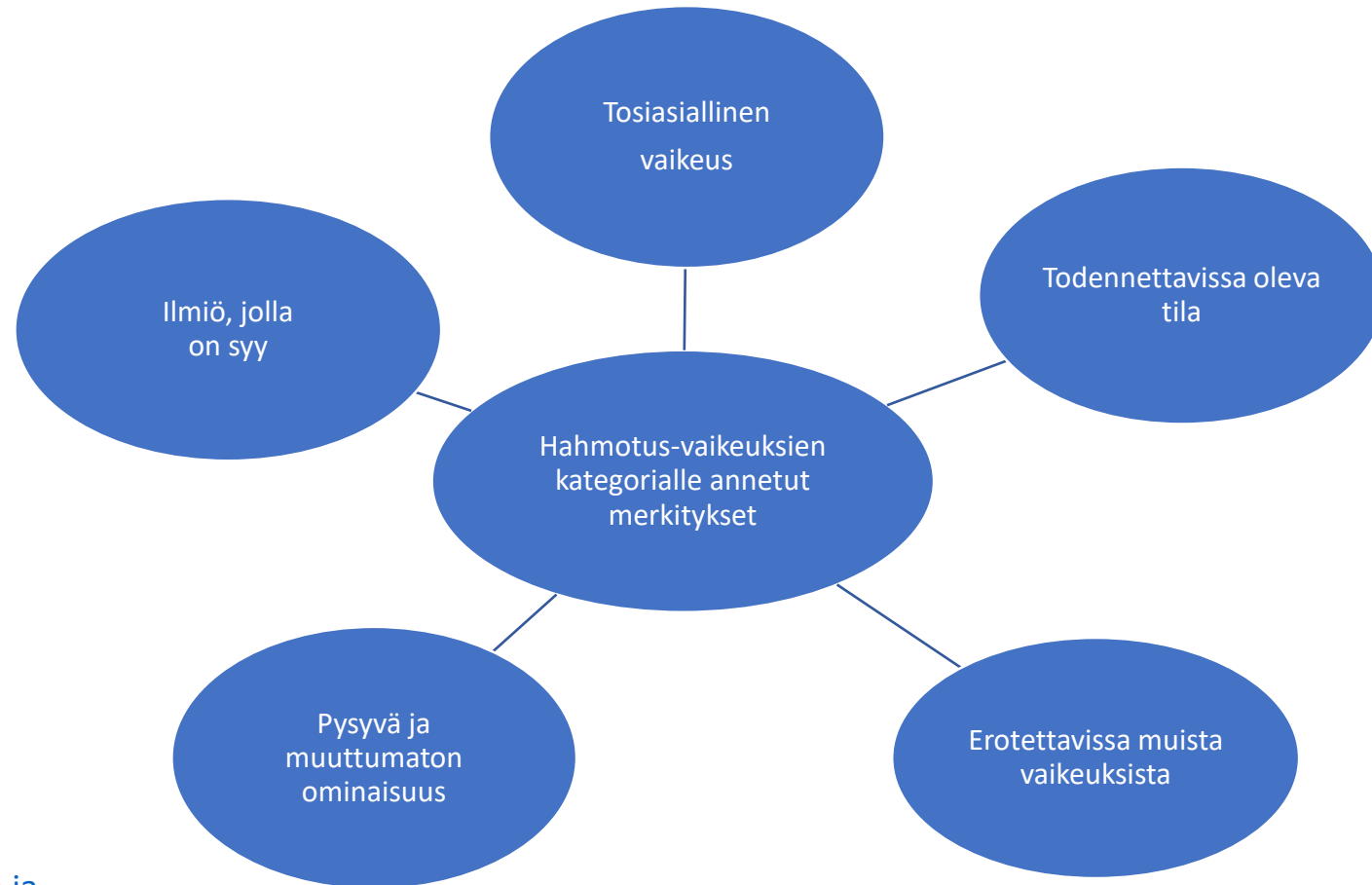
- Tieto nuoruusvaiheen merkityksestä sekä vaikeus tavoittaa nuoria aiemmissa hankkeissa.
 - Hahmotuksen kuntoutus -hanke (2014–2017) → Hahmotusvaikeuksien tietopalvelu osoitteessa hahku.fi
 - Työikäisten aikuisten hahmottamistaitojen tuki -hanke (2018–2020) → Hahmola-oppimisympäristö osoitteessa hahmola.fi
- Nuoruuteen liittyvät valinnat ja mahdollisuudet, joissa hyvä huomioida hahmotusvaikeuksien merkitys (autokoulu, armeija, toisen asteen opinnot, itsenäistyminen ja muutto omaan kotiin jne.)
- Aiempien sisältöjen mukauttaminen nuorille korostanut sitä, kuinka paljon tarvetta oli suoraan nuorille kohdennetuilla sisällöillä

Opiskelu ja työelämä

- Siirtymävaiheiden merkitys
- Mahdollisesti hankaluuksia löytää "oma ala" (esim. useita tutkintoja, kokemus etenemismahdollisuuksien puutteesta, tyytymättömyyttä, vaikeuksia suoriutua työtehtävistä, kuormittumista ja uupumista)
- Hahmotusvaikeuksien merkitys "väärässä uravalinnassa"?
- Sellaisen alan löytäminen, jossa hahmotusvaikeuksilla ei olisi merkitystä?

Hahmotusvaikeudet kokijoiden määrittelemänä

LÄHDE: Suvi Ylönen (2024):
[Hahmotusvaikeudet koettuna ja kerrottuna ilmiönä](#)

Kerronnassa rakentuvat hahmotusvaikeuksiin linkittyvät toimijuudet

LÄHDE: Suvi Ylönen (2024):
[Hahmotusvaikeudet koettuna ja kerrottuna ilmiönä](#)

Hahmotusvaikeuksista kerrotut tarinat

- Etsimistarina
"Etsin nimeä tälle mikä minussa on niin outoa"
- Seikkailutarina
"Tällä päällä jokainen päivä on seikkailu"
- Tragediatarina
"Olen katkera näistä vaikeuksista"
- Selviytysmitarina
"Koskaan ei kannata luovuttaa"
- Valistustarina
"Minulla on oikeus tulla hyvin kohdelluksi"
- Kasvutarina
"Se fiilis on tärkeä, että tuntee toimivansa itsensä kanssa tiiminä"

Hahmotusvaikeudet normaaliuden ja poikkeavuuden rajapinnalla

Mihin kiinnitytään	Sisäryhmän jäsenyys	Ulkoryhmän jäsenyys
Normaaliuteen	KIINNEKOHTANA NORMAALIUS <i>"Olen ihan tavallinen, vaikka minulla on hahmotusvaikeuksia"</i>	VAILLA KATEGORIAA OLEVA <i>"En oikein tiedä mikä minulla on ja miten siihen pitäisi suhtautua"</i>
Poikkeavuuteen	HYVÄKSYTTY POIKKEAVUUS <i>"Olen hahmotusvaikeuksinen, mutta pärjään silti ihan hyvin"</i>	TOISEUTTAVA POIKKEAVUUS <i>"Minulla on hahmotushäiriö, joten olen tyhmä, vääränlainen, ulkopuolinen, outo, kummallinen"</i>

Tulevaisuus?

Haettu rahoitusta "Hauskasti hahmottaen"-hankkeelle STEA:lta (alle kouluikäiset)

Tutkimustyö

Hahmottamisen taitojen kartoitus ennen kouluikää ja eri kouluasteille (ryhmä- ja yksilöseulat)

Interventiopohjainen tuki

Kansainvälinen verkostoituminen

NUORTEN HAHMOLA -HANKE

Yhteistyö, nuorten vertaisryhmät ja Hahmola-oppimisympäristö

26.11.2024

Marjo Naukkarinen

Yhteistyökumppanit

AUTISMILIITTO

Kuntoutussäätiö

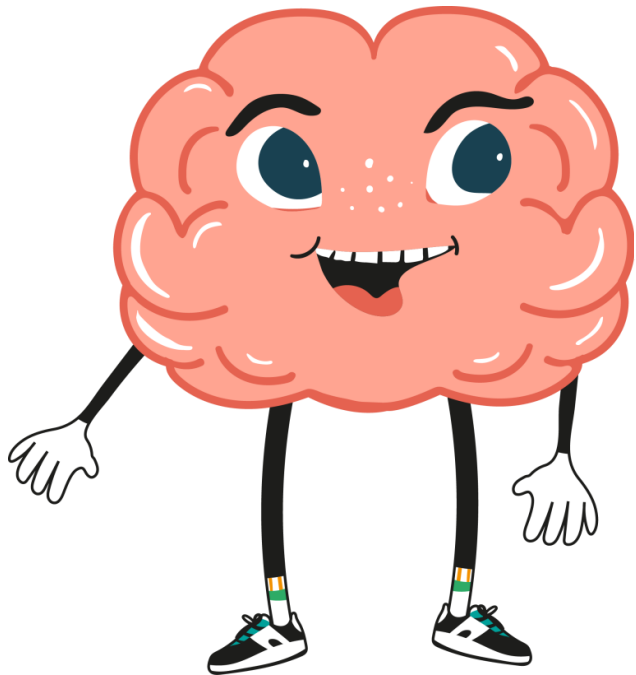
GRADIA

Ammattiopisto
SPESIA

Monenlaista yhteistyötä..

Yhteisiä tapahtumia,
webinaareja, koulutusta,
infotilaisuuksia jne...

Yhteiset materiaalit,
pilotointi, kommentointi
molemmin puolin

Viestinnällinen yhteistyö

Dialogi,
ajatusten ja
kokemusten jakaminen
"vertaistuki"

Mikä ihmeen hahmottaminen? -infograafi

Tulostettavissa maksutta
Hahmotusvaikeuksien tietopalvelusta:
<https://www.hahku.fi/infograafi/>

Saa vapaasti käyttää tällaisenaan.
Ei kaupalliseen käyttöön.

Kuntoutussäätiön Spiral-menetelmä Hahmottamisen taidot versio

- Nuorten Hahmola –hankkeen ja Kuntoutussäätiön yhteistyönä Spiral-menetelmään *Hahmottamisen taidot* –versio

- <https://hankkeet.kuntoutussaatio.fi/spiral/>

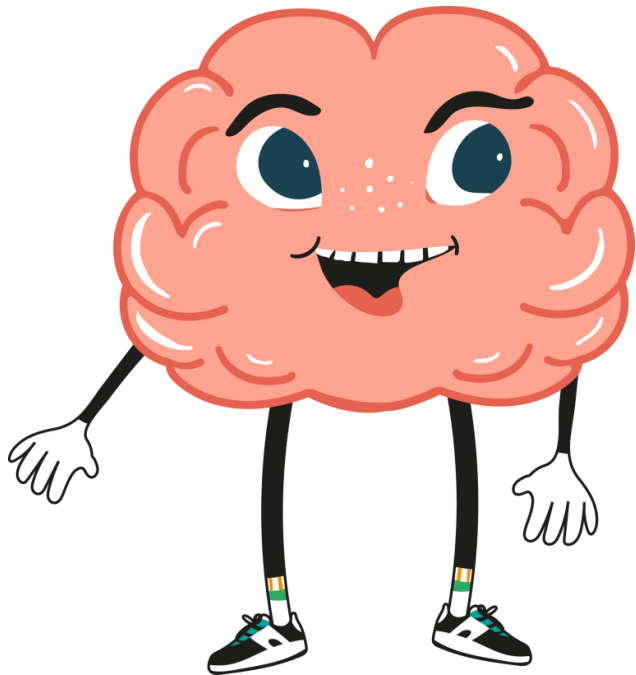

Aivoliiton Hoppi-työkalupakki

- Aivoliiton Pihalla-hankkeen Hoppi –työkalupakki nuorten liikuntaryhmien ohjaukseen
- Nuorten Hahmola –hanke mukana hahmottamisen osalta
- <https://www.aivoliitto.fi/hoppi/>

Monenlaista yhteistyötä..

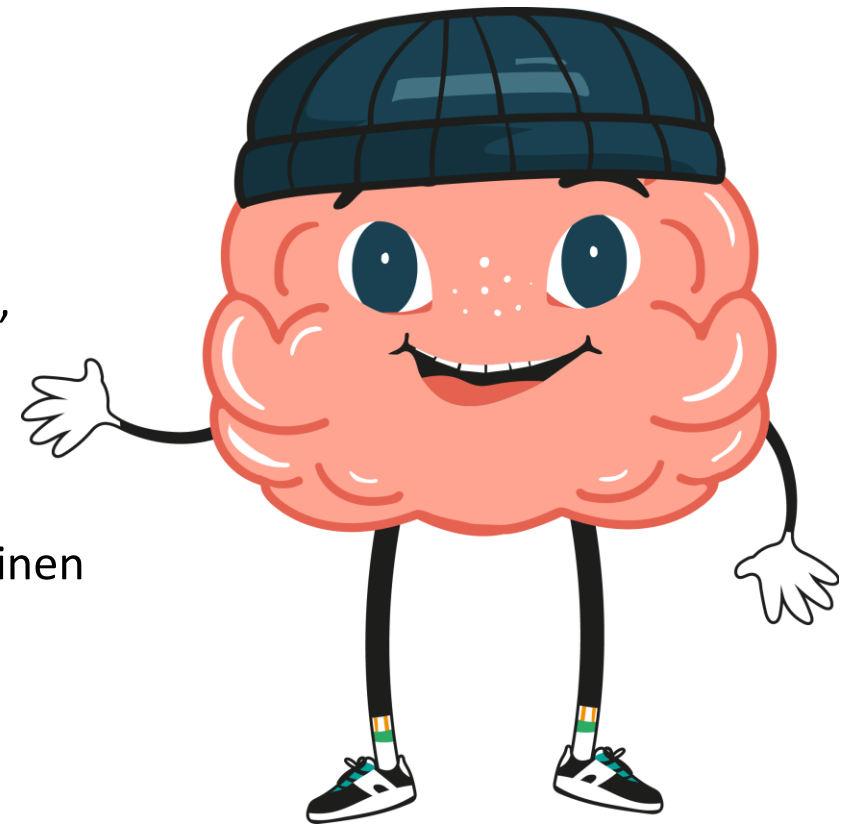

Nuorten
vertaisryhmien
toteutuminen

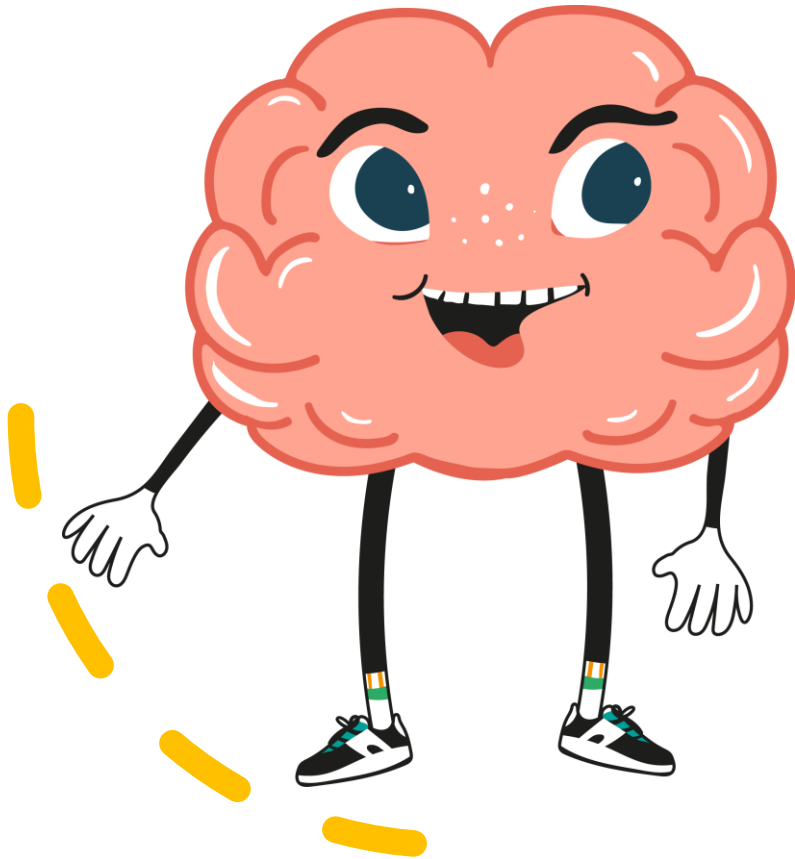
Haluatko hahmottaa? Nuorten vertaisryhmät

- Tarkoitettu noin 15-19-vuotiaille nuorille
- Verkkovälitteiset ryhmät valtakunnallisesti ja oppilaitosyhteistyönä TUVA-opiskelijoille, sisällytetty opintoihin
- Vertaisryhmän tavoitteena:
 - omien kokemusten käsitteleminen muiden samassa elämäntilanteessa olevien kanssa, ”sanat hahmotusvaikeuksille”
 - hahmotusvaikeuksien ja omien vahvuuksien tunnistaminen
 - mielen hyvinvoinnin vahvistuminen ja yksinäisyyden kokemuksen lievittyminen
 - itsetuntemuksen ja –luottamuksen sekä osallisuuden lisääntyminen
- Osalla kerroista mukana Kuntoutussäätiön oppimisvaikeuksiin erikoistunut neuropsykologi

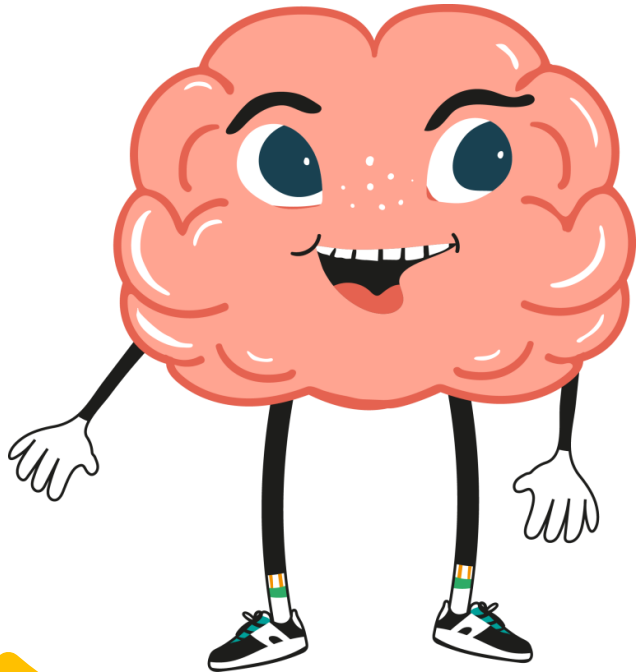
Haluatko hahmottaa? Nuorten vertaisryhmät

- Ryhmiin osallistujien motivaatio omaehtoisesti osallistuvat vs. oppilaitosten ryhmät?
- Ryhmistä lopulta yhtenevästi samansuuntaista myönteistä palautetta
- Vertaistuesta iloa ja hyötyä etenkin n. 17-vuotiaasta ylöspäin
- Mutta tietoa hahmotusvaikeuksista sekä vinkkejä arkeen lähes kaikille
- Säännöllinen osallistuminen tärkeää hyötyjen kannalta

Parasta ryhmissä

Omista ajatuksista
puhuminen

Ryhmän tärkeys,
uudet kaverit

Oppinut uutta

Tietoa hahmotus-
vaikeuksista

Vinkkejä arkeen

Mutta...

Rohkeus puhua
ryhmän ulkopuolella?

Nuorten ajatuksia hahmottamisesta

Saatavilla Hahmola-oppimisympäristö: Nuorten kurssien keskustelu-osiot

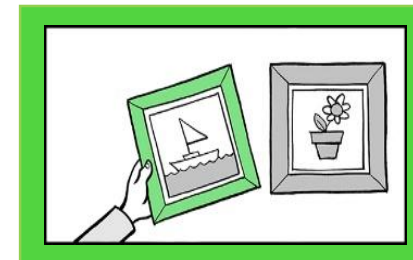
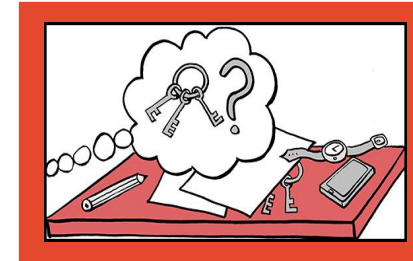
ei helppoa eikä hankalaa	rohkeus	outoa	vaatii kärsivällisyyttä	ärsyttävää	ihan normaalia	väsyttävää	monimutkaista	ok
tylsää	hyvä ja huono	vihainen	mieltiväinen	ahdistavaa	kiire	yksinäisyys	tyytyväisyys että pärjää	vaativaa
en osaa sanoa	pelottavaa	häpeä	aika helppoa	rasittavaa	ujostuttaa	helppoa	kiusallista	ei hyvä eikä huono
rauhallisuus	vähän vaikeaa	levottomuus	turhautuminen	normaali	joutuu miettimään	vetää hiljaiseksi	uteliaisuus	

Hahmola-oppimisympäristö

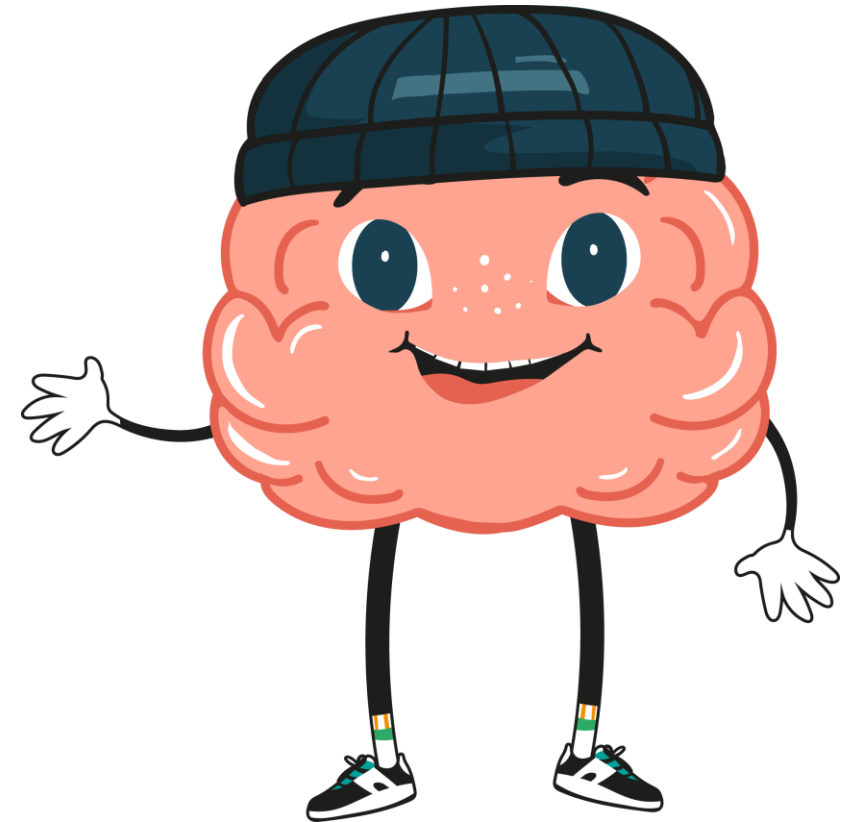
- Tarkoitettu nuorille ja aikuisille ihmisille, jotka kokevat hahmottamista vaativat tilanteet hankaliksi omassa arjessa, soveltaen käytettävissä kaikenikäisille
- www.hahmola.fi
- Ilmainen (vaatii rekisteröitymisen)
- Hahmottamisen kielellistäminen
- Hahmottamisen taitojen harjoittelu verkko-ympäristössä ja omassa arjessa

Hahmola-oppimisympäristö

- Nuorten Hahmola -hankkeen aikana tuotettu nuorille suunnattuja sisältöjä
- Sisältöjen miettiminen yhteistyössä mm. Hahku-mentoreiden ja Spesian TUVAn kanssa, jotta sisältöjä voisi sisällyttää myös opintoihin

Nuorille suunnatut sisällöt

Aikuisten kurssit

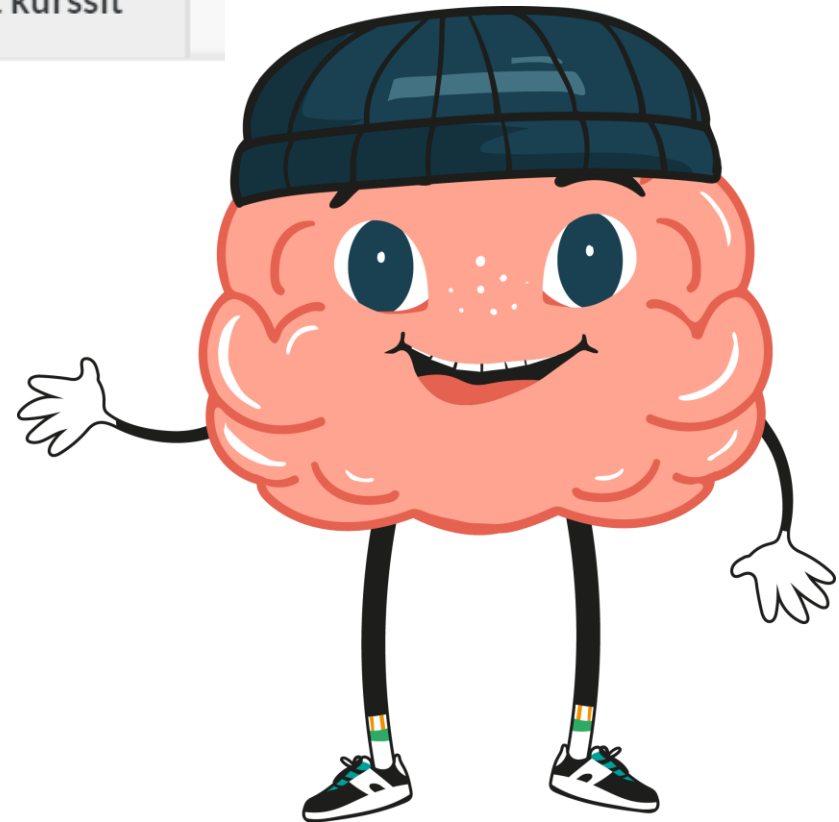
Nuorten kurssit

Mentorikurssit

Muut kurssit

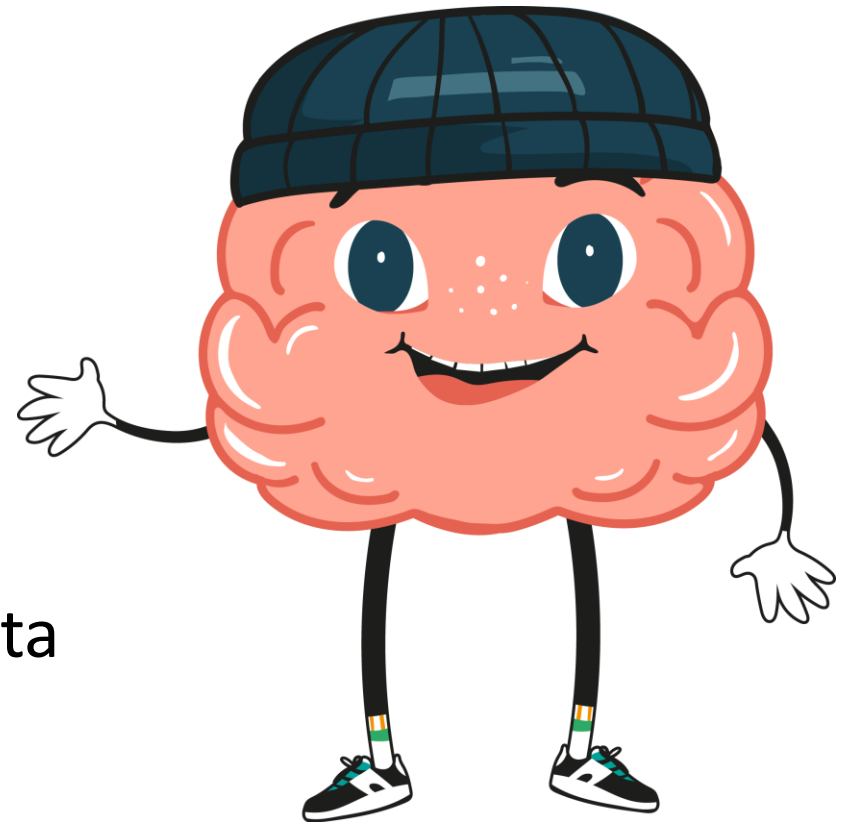
Nuorten Hahmolan kurssit

- Tervetuloa Nuorten Hahmolaan! - Nuorten Hahmolan esittely
- Nuorten Hahmola - Löydä ja tunnista
- Nuorten Hahmola - Muokkaa ja kokoa
- Nuorten Hahmola - Sijoita ja suhteuta
- Nuorten Hahmola - Liiku ja suunnista
- Aika
- Raha
- Opinnot
- Työssäoppiminen ja työelämä
- Materiaaleja nuorten kanssa toimiville

Esimerkki: Löydä ja tunnista

- Löydä ja tunnista tietoisuus (video)
- Harjoituksia 1
- Pohdinnan paikka 1 (video)
- Harjoituksia 2
- Pohdinnan paikka 2 (video)
- Koonti (video)
- Vinkkejä arkeen ja arjen harjoituksiin
- Keskustele löytämisestä ja tunnistamisesta

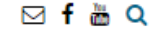

Tuotokset: Hahku.fi - Tukea

Hahmotusvaikeuksien
tietopalvelu

WWW.HAHKU.FI

HANKE

TAPAHTUMAT

TIETOA

INFOVIDEOT

TUKEA

Mikä ihmeen hahmottaminen? -infograafi

HAHMOLA-oppimisympäristö

HAHKU-Escape pakopeli

Kuntoutussäätiön Spiral-menetelmä

Aivoliiton HOPPI-työkalupakki

TIETOA JA TUKEA NUORTEN HAHMOTUSVAIKEUKSIIN

Nuorten Hahmola-hanke kokoaa tietoa ja tukea ja tunnistamisen välineitä hahmotusvaikeuksisille 15-19 -vuotiaille nuorille, heidän läheisilleen ja nuorten kanssa toimiville tahoille

Lue lisää Nuorten Hahmolasta täältä!

HAHKU Escape -pakopeli

HAHKU ESCAPE -PAKOPELI

- HAHKU-Escape pakopeli, jossa eteneminen vaatii hahmottamisen taitoja
- Vain vähän kielellisiä osuuksia
- Tarkoitettu etenkin noin 15-19-vuotiaalle nuorille omien hahmottamisen taitojen tarkasteluun

Pelin kehittäminen ja pilotointi

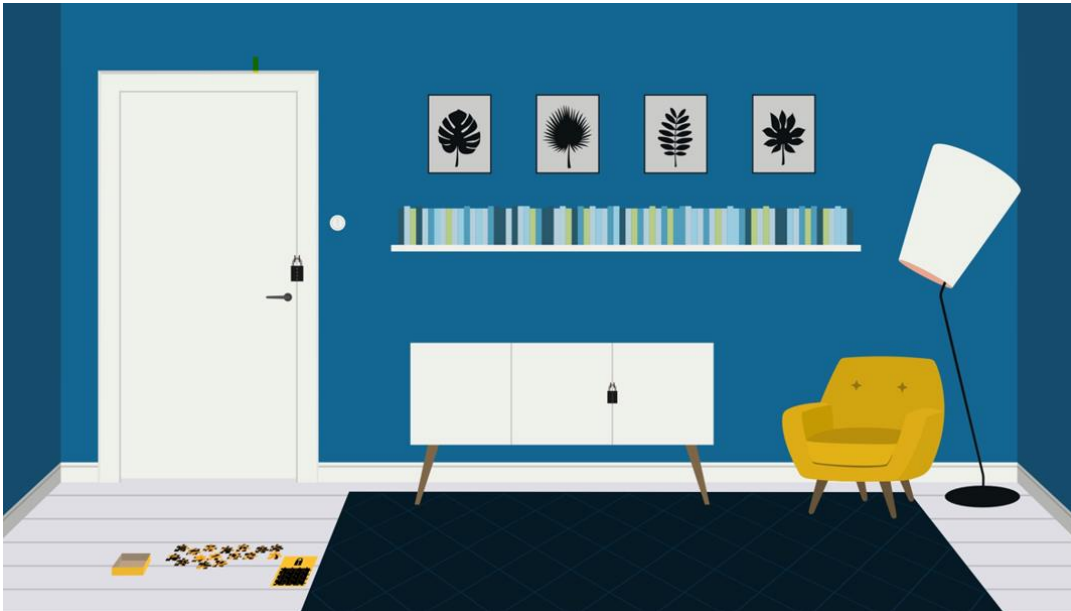
- Tehtävätyypit yhteistyössä Kuntoutussäätiön kanssa
- Pelin pilotointi yhteistyössä ADHOODS:n ja CP-liiton nuorten sekä Spesian opiskelijoiden kanssa
- Yhteistyössä pilotointivaiheessa myös Hahku-mentorikoulutukseen osallistuneita

HAHKU ESCAPE -pakopeli

- Pelissä on kuusi erilaista huonetta
- Eteneminen huoneesta toiseen:
Selvitä lukkojen koodit tekemällä
hahmottamista vaativia tehtäviä

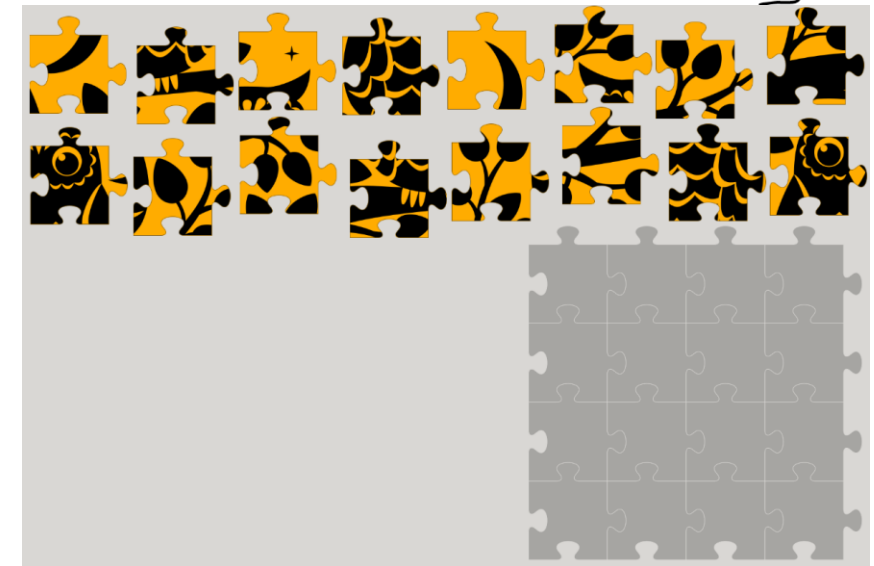
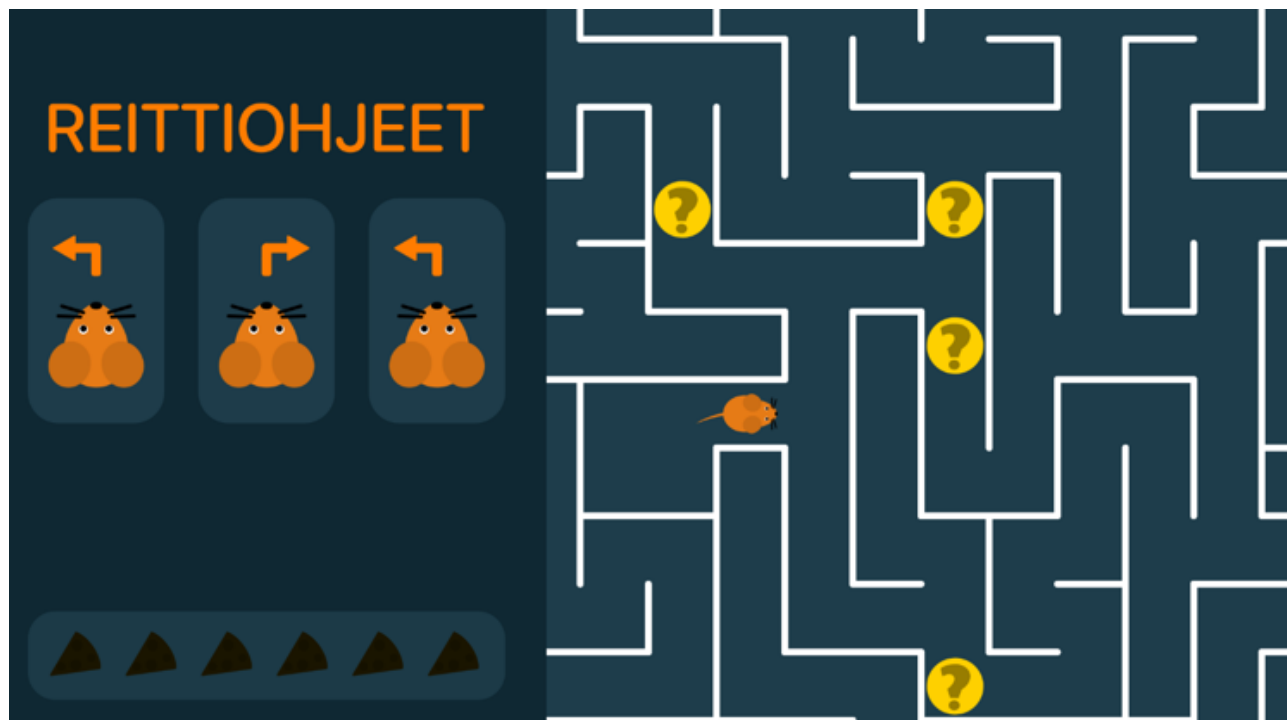

Kuvia pelistä

Kuvia pelin tehtävistä

Pelin vihjeet

- Lampun palaessa voit pyytää vihjettä tehtävän ratkaisemiseksi.
- Lamppu ei pala koko ajan, vaan sammuu hetkeksi vihjeen käyttämisen jälkeen
- Syttyy taas uudelleen

Pelin pelaaminen yksin tai ryhmässä

- Yksinpeli: omalla koneella (*yksi*, lyhyt taustatietokysely)
- Pareittain / ryhmässä samalla koneella (*useampi*)
- Pareittain / ryhmässä siten, että jokaisella on oma kone (*useampi*)
- HUOM! Pelissä tehtävä, joka vaatii kuulokkeet!
- *Olen ammattilainen, kokeilen peliä*
salasana: **harjoitus**

TAUSTATIEDOT

Kuinka monta pelaajaa?

☒ Yksi

☐ Useampi

☐ Olen ammattilainen, kokeilen peliä

Missä pelaatte tätä peliä?

Koulussa tai oppilaitoksessa

Järjestössä

Vapaa-ajalla

Ohjatussa ryhmässä

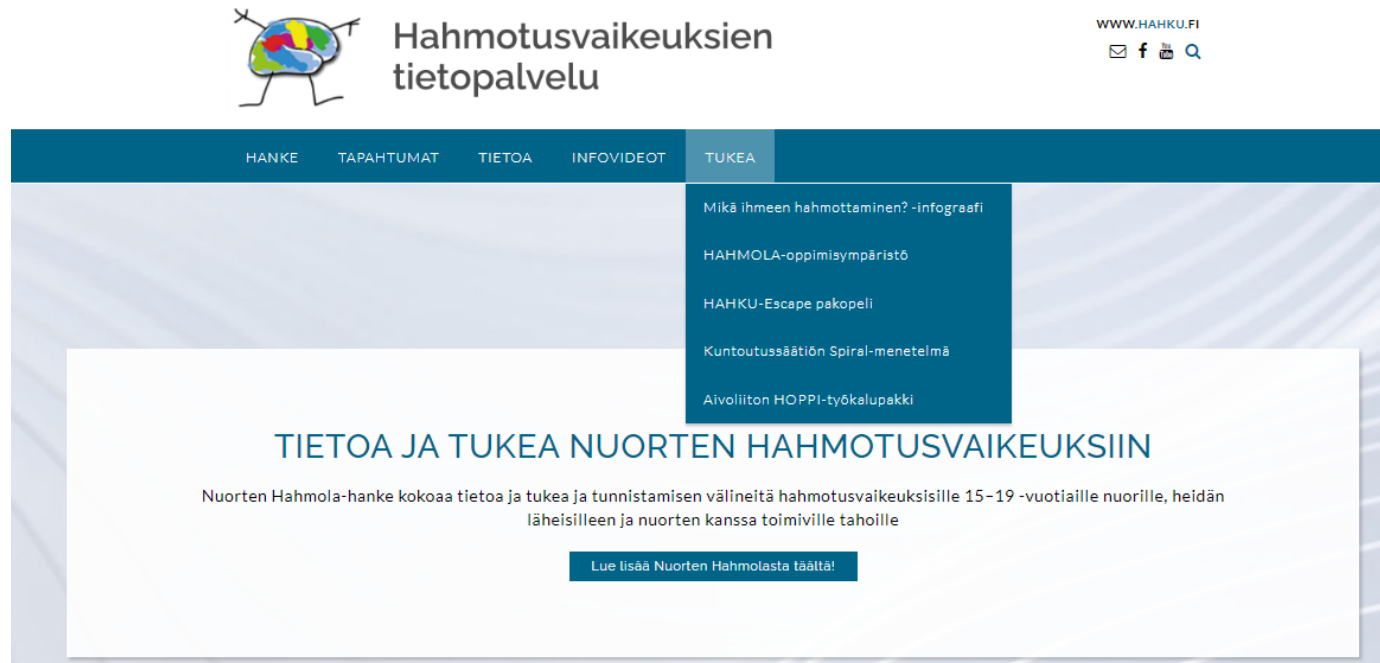
Pelin tarkoitus

- Ammattilaisen hyvä tehdä pelaamisen aikana havaintoja, kuinka käytännössä sujuu.
(Peli ei anna ammattilaiselle tietoja / palautetta pelin sujumisesta)
- Tarkoituksena on käydä pelin pelaamisen jälkeen nuoren kanssa keskustelua, mikä oli helppoa, mikä hankalaa jne. Keskustelun tukena diat Hahku.fi -sivustolla
- Nuoren ei tarvitse heti kertoa, että omassa arjessa jokin hahmottamista vaativa asia on hankalaa, vaan keskusteluun johdatteluun pelin ja sen tehtävien kautta:
- ”Pelissä minulle oli helppoa tai hankalaa huone tai tehtävä...”
- Tämän myötä johdatella keskustelua myös vähitellen nuoren muuhun arkeen Keskustelun tukena esim. Hahmolasta löytyvät keskustelukortit

Pelin saatavuus

- Hahmotusvaikeuksien tietopalvelu www.hahku.fi Tukea-osio
Linkki: <https://www.hahku.fi/hahku-escape/>

KIITOS!

Suvi Ylönen
suvi.ylonen@nmi.fi
040 6651104
Niilo Mäki Instituutti

Kuva: pixabay.com

© Suvi Ylönen 2024

